

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

ІНТЕРНЕТ – ЧИТАЧЕВІ. «ІНТЕРНЕТ – ІМПЕРІЯ ІНФОРМАЦІЇ»

Інформаційний практикум для 5 класу

Миколаїв, 2019

Мета: познайомити читачів з історією виникнення мережі Інтернет; розповісти про права дітей на достовірну інформацію і безпечне спілкування; розвивати навички роботи в групах, вміння висловлювати свою точку зору логічно і конкретно;

Завдання: навчити читачів правильно користуватися мережею Інтернет; дати визначення поняттю «Нетикет»; познайомити з правилами ефективного пошуку інформації в мережі Інтернет.

Хід заняття:

В останньому десятиріччі головним осередком нових знань став Інтернет. Греблю прорвало, інформація забила ключем, і тепер за сніданком ми дізнаємося більше, ніж наші прадіди дізнавалися за місяць.

Сьогодні інтернет сприймається як щось само собою зрозуміле, а уявіть собі, що ООН навіть визнала доступ в мережу інтернет одним із невід'ємних прав людини. А ще зовсім недавно інтернет існував тільки у науковій фантастиці і мріях учених.

Без комп'ютерів і всемережжя цивілізоване суспільство не можна вважати повноцінним, і застосування комп'ютерів поширюється кожного дня і буде поширюватися у майбутньому. Як і будь-який інший винахід, комп'ютер в умілих руках – це благо, а у безладних – покарання.

Що ж являє собою всесвітня мережа? Пропоную розібратися практично і заодно розібратися, яким чином необхідно перевіряти інформацію, для цього необхідно провести вправу. У ній беруть участь усі присутні.

Вправа «Інтерпавутиння»:

(*Запросити дітей стати в коло, дати одному з них клубочок ниток*). Зараз відбудеться спроба відтворити модель інтернетпавутиння (насправді воно невидиме для ока, але для розуміння його суті ця вправа зробить його «видимим»). Ви маєте по черзі сказати фразу: «Я краще за всіх можу робити і хочу всім про це розповісти» і передаєте клубок будь-кому з однокласників, тримаючи край нитки.

(*Між учнями має утворитися «павутиння»*).

Щось подібне відбувається, коли люди викладають в інтернет мережу якусь інформацію (на їхній погляд, корисну). Та чи вся інформація в мережі правдива і корисна?

(Запропонувати ще один клубок (іншого кольору) і попросити дітей знову передати його одне одному, але озвучити якусь вигадану, неправдиву інформацію. Між учнями утворюється «двошарове та двокольорове павутиння»).

Обговорення після вправи:

1. Нитки, які імітують інформацію, викладену в інтернет мережу, тісно переплелися. Чи можна швидко вгадати, яка є правдивою, корисною інформацією, а яка ні? *(Зазвичай діти відповідають: «Так! Одного кольору – правдива, іншого – неправдива»).*

2. А якби нитки були одного кольору? *(Звісно, було б важко відрізнити. Можна заплутатися, не вгадати).*

3. А як можна було б перевірити, якби нитки були одного кольору? Бо ж людина, яка викладає в інтернет неправдиву або неперевірену недостовірну інформацію ніколи про це не повідомляє. *(Простежувати, до кого вона тягнеться і згадати, що казав цей учень).*

4. А якщо ви простежите, до кого тягнеться ниточка і згадаєте, що саме вона казала про свої вміння, як можна назвати ту дитину? *(Першоджерело інформації – то найнадійніше джерело інформації).*

5. То що треба робити з інформацією в мережі (і взагалі!)? *(Перевіряти, шукати першоджерело).*

Ось так ви наочно і побачили, як виглядає мережа і яка в ній буває інформація. А ідея об'єднати комп'ютери у одну мережу належить Агенству передових оборонних дослідницьких проєктів США. А першим повідомленням, яке передавали одним комп'ютером мережі іншому, були літери LO. Спочатку планувалося передати слово LOGIN, але після другої літери зв'язок обірвався.

Всі ви знаєте, що таке «Пряма трансляція», а от уявіть собі першу пряму трансляцію з веб камери в мережі. Що ж це могло бути? Що там можна було побачити?

Ви думаєте, що перша онлайн-трансляція була присвячена якись гучній події: запуску космічного корабля або промови президента? Ні, ви помиляєтесь! Перша в історії веб-камера була встановлена в Кембріджському університеті в 1991 році і була спрямована на кавоварку. Завдяки їй учені могли, не встаючи з місця, дізнатися, зварився їх кавовий напій чи ще ні.

А про що ж була перша веб-сторінка в мережі?

Перша в світі веб-сторінка була створена 1991 року. Вона містила дані про те, що таке Всесвітня павутина, як встановити веб-сервер, як завантажити браузер та іншу довідкову інформацію. Згодом ця сторінка була втрачена і знову знайдена завдяки наявним офлайн-копіям.

А тепер надзвичайний факт: Уявіть собі! Інтернет охороняють сім реальних людей — у кожного з яких є ключ, який дозволяє перезапустити світову Мережу в разі її захоплення або технологічної катастрофи,. Це електронні карти, які містять шифр, який дозволяє в буквальному сенсі слова перезавантажити весь Інтернет. У разі глобальної хакерської атаки «кварти Інтернету» будуть негайно доставлені на військову базу в США, де вони активують свої ключі і тоді глобальна мережа буде відключена.

Зберігання та передача даних в Інтернеті поглинає 20% світової електроенергії.

Так, інтернет значно об'легчив нам життя, адже в ньому безліч інформації. Як же жили без нього раніше? Як наші предки обходились без нього? Як дізнавалися новини, читали відгуки, спілкувались один з одним, телефонували за кордон, надсилали одне одному повідомлення? Як можливо було зробити все це без використання сучасних технологій? Хіба ж це можливо? Треба з'ясувати.

Пропоную провести цікаву вправу **«Машина часу»**

«Машина часу»

Діти об'єднуються в групи. Кожна група називає 3 найважливіші, на її погляд, види діяльності (з особистого життя), пов'язані з використанням комп'ютерної техніки та/або інтернету (наприклад: граю в комп'ютерні ігри, спілкуюсь з друзями через вайбер, завантажую з інтернету улюблені мультфільми, слухаю музику, маю свій блог, переглядаю стрічку в соцмережі, шукаю потрібну інформацію, щоб підготувати завдання тощо). Пояснюють, чому це для них важливо.

Щож, уявімо, що ми потрапили у машину часу і перемістилися в той період, коли люди не користувалися інтернетом та комп'ютерною технікою (наприклад, у дитинство прабабусь та прадідусів),

І тепер вам необхідно придумати, як можна виконати ту саму роботу без гаджетів та мережі.

Давайте поміркуємо разом.

- легше чи важче виконати цю роботу без комп'ютерної техніки та інтернету?
- які негативні моменти, що ускладнюють або унеможливають цю роботу?
- назвіть позитивні моменти, які покращать якусь сторону вашого життя (наприклад, замість комп'ютерної гри пограти у футбол. Це корисно для здоров'я. Або замість переписки у вайбері зустрітись і поспілкуватися з другом).

Життя сучасних людей в еру інформаційного суспільства просто не можна уявити без всемережжя. Зараз – це частинка нашого повсякденного життя. Інтернет є досить багатограним, це одночасно і середовище для спілкування, розваг та навчання. За допомогою інтернет стало можливим робити покупки та оплачувати послуги. Для багатьох людей – це спосіб заробітку. Проте найбільшою цінністю мережі є сама інформація. Цікавим є те, що вона дуже різноманітна. Великою перевагою всесвітньої павутини можна назвати її всеохопність, тобто об'єднання і людей, і ресурсів. На сьогодні доступ до мережі є доступним майже кожному. Які ж основні види послуги надає всесвітня мережа?.

INTERNET надає такі основні види послуг:

1. E-mail — електронна пошта;
2. Групи новин;
3. Списки поштової розсилки;
4. Доступ до файлів віддалених комп'ютерів;
5. Сеанси зв'язку з іншими комп'ютерами, під'єднаними до всесвітньої павутини;
6. Пошук інформації в базі даних в оперативному режимі;
7. Спілкування з іншими користувачами шляхом використання сервісу інтернет чату;
8. Доступ до інформаційної системи World Wide Web (WWW).

З додаткових послуг можна виділити наступні:

- широка передача MultiMedia;
- RadioInternet;
- розмовний конференційний зв'язок;
- безпечні угоди;
- відеоконференційний зв'язок;
- безпроводне з'єднання.

Інтернет пропонує широкі можливості для спілкування; в ньому легко знайти людей зі спільними інтересами, хобі та світоглядом. Окрім того, в мережі психологічно значно простіше спілкуватись, аніж при особистій зустрічі. Ці причини обумовлюють створення та активний розвиток інтернет-спільнот — груп людей зі спільними інтересами, котрі спілкуються переважно через Інтернет.

В Інтернеті є багато цікавої і корисної інформації, яка розміщується на веб-сайтах, кожен з яких має свою адресу. За цією адресою сайт легко знайти. Проте, що робити, якщо ми не знаємо, на якому сайті знаходиться необхідна інформація, або не знаємо точної адреси потрібного сайту?

Існують спеціальні сайти-довідники, що, як і друквані каталоги, містять переліки сайтів різної тематики. Але веб-сайт може оновитися, тобто змінитися, тому що його господар може розмістити там нову інформацію або видалити стару. І, насправді, веб – як живий океан, який постійно змінюється.

Для того, щоб отримати найсвіжішу інформацію про те, що нас цікавить, використовують пошукові сервери. Це потужні комп'ютери зі спеціальними програмами, які постійно борознять веб- «океан», переглядають усі сторінки, що знаходять в мережі, і в будь-який момент готові дати нам відповідь на запитання, де знайти потрібні відомості.

А для того, аби швидко і правильно віднаходити інформацію, існують відповідні алгоритми, які полегшують роботу.

Правила ефективного пошуку інформації в мережі Інтернет:

- здійснюйте пошук за принципом «від складного до простого» (спочатку вказуйте більше ключових слів, а потім зменшуйте їх кількість за рахунок менш важливих).
- використовуйте розширений пошук (він доступний за посиланням на сторінці пошуку і являє собою форму, яку потрібно заповнити, даючи відповідь на додаткові питання.)
- обміркуйте сенс свого запиту. Можливо, частково відповідь вам вже відома. Щоб знайти інформацію, шукайте одночасно ключові слова із запиту і відому вам відповідь.
- використовуйте перевірені вами пошукові системи. Якщо ви новачок в даній сфері, то вам не завадить приділити деякий час вивченню існуючих для цього мережесих засобів і принципів їх роботи.
- число документів, отриманих в результаті пошуку, може бути величезним. Тому вирішальне значення для оптимального пошуку інформації має правильний набір ключових слів. Опис того, як скласти ефективні запити, дається в самих пошукових ресурсах. Як правило, будь-яка пошукова система має довідковий розділ.
- перевіряйте орфографію в написанні слова. Використовуйте синоніми, якщо список знайдених сторінок занадто малий.
- шукайте більше, ніж по одному слову. Максимально звужуйте предмет пошуку.
- не починайте звичайні слова з великої літери, крім власних назв.
- використовуйте посилання «знайти схожі документи», якщо один із знайдених документів найбільш близький до шуканого.
- зверніть увагу, що контекст документа вже може містити відповідь, тобто не буде потрібно заходити в сам документ.

- при необхідності використовуйте мову запитів і системи розширеного пошуку використовуваних пошукових систем.

Ось ми і розібралися. Проте, слід бути максимально уважними. А чи уважні ви? Чи вмієте дослухатися до інших і передавати отриману інформацію? Давайте перевіримо, і проведемо міні-квест.

Міні квест «Обмін інформацією»

Уявіть, що ми збираємось у подорож. Кожному з вас треба дізнатися про її організацію, щоб самому гарно підготуватися і не підвести інших учасників. У мене є картки з інформацією про деякі важливі речі. Розберіть їх. Ознайомтесь кожен з тією часткою інформації, яка вам дісталася. А тепер обмінюйтесь одне з одним отриманою інформацією протягом 2 хвилин. Намагайтеся зібрати побільше інформації. Будьте уважні, передаючи свою частину інформації».

Наприклад:

- Дата від'їзду 2 червня.
- Збір біля школи о 8 ранку.
- Кожному мати пляшечку з водичкою.
- Кожному мати копію свідоцтва про народження.
- Кожному мати капелюха.
- Дівчаткам взяти блокноти і ручки для ведення щоденників подорожі.
- Хлопчикам (з дозволу батьків) взяти телефони або фотоапарати для ведення фотощоденників.
- Іринці та Марійці взяти зі шкільної аптечки бинт.
- Сашкові та Сергійкові взяти з класної бібліотеки збірку казок, щоб читати вголос в дорозі.

На виконання вправи дається 2 хвилини.

Завдання: на листочку протягом хвилини кожна дитина повинна записати план своїх дій.

Якщо вся інформація була правильно передана та зібрана, то план матиме такий вигляд: «2 червня о 8 ранку підійду до школи. З собою візьму воду, капелюх, копію свідоцтва, блокнот і ручку» і т. д.

Проаналізувати, чи всі рекомендації і завдання враховані. Чи хтось передав спотворену інформацію? До чого це призведе? І т. д.

Пошук інформації може нести в собі серйозну загрозу, чи зможете ви її розпізнати. Уявімо декілька ситуацій, в які можна потрапити, користуючись мережею, і які виходи із ситуації можна знайти.

1. Учениця 4-го класу Софія Всемережна зайшла на незнайомий сайт. Раптом на екрані комп'ютера з'явилися незрозумілі повідомлення. Що зробити Софії?

- закрити сайт;
- звернутися до батьків за допомогою;
- самій усунути несправність.

(Завжди питайте батьків про незнайомі речі в Інтернет. Вони розкажуть, що безпечно робити, а що ні).

2. Софія Всемережна, буваючи в Інтернеті, часто стикається з неприємною інформацією, яка "лізе з усіх боків", вона заважає їй працювати в Інтернет. Як Соні позбутися непотрібної інформації, щоб користуватися тільки цікавими їй сторінками?

- встановити антивірусну програму;
- встановити на свій браузер фільтр;
- встановити новий браузер.

(Щоб не стикатися з неприємною і агресивною інформацією в Інтернет, встановіть на свій браузер фільтр, або попроси зробити це дорослих - тоді можете сміливо користуватися потрібними вам сторінками в Інтернеті).

3. Софія Всемережна на уроці інформатики створила собі електронну скриньку. Тепер вона може обмінюватися повідомленнями зі своїми друзями. Сьогодні на адресу її електронної пошти прийшло повідомлення: файл з грою від невідомого користувача. Як їй вчинити:

- завантажити файл, і почати грати;
- не відкривати файл;
- відправити файл своїм друзям.

(Не скачайте і не відкривайте невідомі вам чи надіслані незнайомцями файли. Переконайтеся, що на вашому комп'ютері встановлений брандмаузер і антивірусне програмне забезпечення. Навчіться їх правильно використовувати. Пам'ятайте про те, що ці програми повинні своєчасно оновлюватися).

4. На уроці природознавства Соні задали знайти зображення динозаврів. Вона захотіла скачати картинку у всесвітній мережі. Знайшовши потрібне зображення, дівчинка натиснула запропоновану кнопку "завантажити". Проте завантаження

обраної картинки не відбулось, натомість, на екрані з'явилося повідомлення відправити SMS на вказаний номер. Як вчинити Соні?

- відправити SMS на вказаний номер в Інтернеті;
- перевірити цей номер в Інтернеті;
- не скачувати більше картинки.

(Якщо хочете скачати картинку або мелодію, але вас просять відправити смс – не поспішайте! У більшості випадків, після того, як ви введете свій мобільний номер, то в кращому випадку будете отримувати безмежну кількість спам-повідомлень).

5. Софія Всемережна познайомилася в Інтернет з учнем 6-го класу Віталіком Надзвичайним. Віталік не вчиться з Софією в одній школі, і взагалі Соня його жодного разу не бачила, навіть свої фото він старанно приховує. Одного разу Віталік запросив Соню зустрітися з ним у парку ввечері після уроків. Що робити Соні?

- піти на зустріч;
- піти на зустріч разом з мамою чи татом;
- не ходити на зустріч.

(Не зустрічайтеся без батьків з людьми з Інтернет наживо. В мережі багато людей розповідають про себе неправду.)

6. Новий друг Софії Всемережної, з яким вона познайомилася вчора в Інтернет попросив її терміново повідомити йому таку інформацію: номер телефону, домашню адресу, ким працюють батьки. Соня повинна:

- повідомити йому потрібні відомості;
- не повідомляти в Інтернет, а повідомити при зустрічі;
- порадитися з батьками.

(Ніколи не розповідайте про себе незнайомим людям в мережі: де ви живете, навчаєтеся, свій номер телефону. Це повинні знати тільки ваші друзі та родина!)

7. Соня вирішила опублікувати в Інтернет свої фото і фото своїх однокласників. Чи можна їй це зробити:

- ні, не можна;
- можна, за згодою однокласників;
- можна, згода однокласників не обов'язкова.

8. Софії купили комп'ютер. Вона тепер цілий день проводить за монітором. Через кілька днів у неї стали сльозитися очі, з'явилися болі в руках. Що їй робити ?

- продовжувати проводити час за комп'ютером;
- дотримуватися правил роботи за комп'ютером;
- більше ніколи не працювати за комп'ютером.

9. У Софії Всемережної багато друзів в Інтернет, в неї щодня додається декілька нових підписників в Instagram. Раптом під її фотографіями почали з'являтися коментарі з неприємним, грубим змістом. Що робити Софії в цій ситуації?

- послати образливі коментарі у відповідь;
- не відповідати кривдникові тим же, а додати його до бан-листа, образливі коментарі видалити;
- повідомити дорослим про це.

10. У Софії Мережної виникли питання при роботі в онлайн-середовищі. Батьки Соні виїхали у відрядження, бабуся Софії не може допомогти. До кого Софія може звернутися:

- слід почекати приїзду батьків;
- звернутися на лінію допомоги "Діти Онлайн";
- запитати у однокласників.

11. Марина Невідома порадила Софії Всемережній для перегляду веб-сторінок дитячий браузер. Як ви думаєте який:

- Гугуль;
- Опера;
- Google Chrome.

(Гугуль - дитячий браузер для перегляду веб-сторінок. Його можна завантажити на сайті gogol.tv.)

12. Софія Всеережна на уроці інформатики навчилася заходити в Інтернет. За допомогою чого вона може потрапити на сторінку у глобальній мережі?

- гіперпосилання;
- веб-сторінки;
- браузера.

(Браузер - засіб перегляду веб-сторінок.)

13. Софія Всемережна на уроці інформатики почула нове слово "нетикет". Що воно означає?

- правила етикету;
- правила роботи на комп'ютері;

- правила мережевого етикету.
(*Це правила мережевого етикету*)

Спілкуючись у віртуальному середовищі, слід пам'ятати, що тут, як і в реальному житті, існують свої правила поведінки, своєрідна культура віртуального спілкування, яку ще називають «нетикет».

Нетикет створений для того, щоб всім (і досвідченим користувачам, і новачкам) було в рівній мірі комфортно спілкуватися між собою в Інтернет-просторі. Дотримуватися мережевого етикету насправді дуже просто, адже мережа — це громадське місце. Тому не можна робити ті речі, які не заохочуються в будь-якому цивілізованому суспільстві, наприклад, вживати ненормативну лексику, розпалювати національну ворожнечу, ображати людей або брехати.

Тож, з усього вище сказаного можна зробити висновок, що для того, щоб знайти інформацію в мережі Інтернет, потрібно дотримуватися певних правил і бути обізнаним у сучасних технологіях.

Використані джерела:

Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі: посібник для вчителя / Бакка Т., Голощапова В., Дегтярьова Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелешенко Т, Шкробець О. / За редакцією Волошенюк О., Дегтярьової Г., Іванова В. – К. : ЦВП, АУП, 2017 – 196 с.

Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / Волошенюк О. В., Ганик О. В., Голощапова В. В, Дегтярьова Г.А, Іванова І. Б., Кожанова А. Ю., Пиза Г. Ю., Шкробець О. О, Янкович О. І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. – Київ : ЦВП, АУП, 2018 — 234 с.

10 таємниць Google [Електронний ресурс] : [приховані функції та секрети пошукової системи] // ХтоЗна: Мало хто знає, але... — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://xto3na.wordpress.com/2012/08/06/10-таємниць-google/> , вільний. — Назва з екрана.

Закоморний М. М. Пошук відомостей у мережі Інтернет. Безпечне користування Інтернетом [Електронний ресурс] : урок з інформатики / М. М. Закоморний // АБЕТКАland: освітній проект, методичні розробки, цікаві уроки та завдання. —

Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <http://netiquette.in.ua/2018/01/18/що-таке-нетикет-2/>, вільний. — Назва з екрана.

Інтернет [Електронний ресурс] : [web-сайт] // wikipedia.org /. – Електрон. текст. дан. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтернет> , вільний. — Назва з екрана.

Короткі поради з пошуку інформації в Інтернеті [Електронний ресурс] : [діяльність у мережі] // sites.google. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://sites.google.com/site/saytlyashky/kоротki-poradi-z-posuku-informacii-v-interneti> , вільний. — Назва з екрана.

Онацько О. Безпечне використання Інтернету [Електронний ресурс] : виховний захід / О. Онацько // Блог Онацько Олександри Олександрівни. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://onatsko-o.blogspot.com/2019/03/4.html> , вільний. — Назва з екрана.

Подаляко А. В. Роль інтернету в житті людини [Електронний ресурс] : методичні матеріали / А. В. Подаляко // Всеосвіта. Спільнота активних освітян. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/rol-internetu-v-zitti-ludini-internet-ce-nevidemna-castina-nasogo-zitta-internet-mae-ak-pozitivni-tak-i-negativni-storoni-odnou-z-pozitivnih-storin-in-110984.html> , вільний. — Назва з екрана.

Чепіль О. В. «Безпечний Інтернет» [Електронний ресурс] : урок-вікторина / О. В. Чепіль // На Урок : освітні проєкт. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://naurok.com.ua/urok-viktorina-bezpechniy-internet-106774.html> , вільний. — Назва з екрана.

Складач: Н. В. Шука

Редактор: О. К. Карпенко

Відповідальний за випуск: Т. А. Жайворонок